

IUBILAEUM MMXXV

DEN NORDISKA BISKOPSKONFERENSENS HERDABREV

INFÖR JUBELÅRET 2025

Vår helige fader påve Franciskus har utropat år 2025 till ett jubelår. Det är en underbar gåva till kyrkan, ja till hela världen. Firandet av jubelår har sitt ursprung i biblisk tid. Första gången vi läser om ett jubelårsfirande är i Tredje Moseboken – som inte är en av de bibelböcker vi vanligtvis vänder oss till för andlig läsning. Så låt oss påminna oss om vad det var som Herren sade om jubelåret till Mose på berget Sinai.

Ett jubelår skulle äga rum vart femtionde år, efter "sju veckor av år". Dess funktion var att ge alla människor bosatta i Landet en regelbunden, förutsägbar chans att återställa balansen i livet och samhället till en mer rättvist och jämlik sådan; att släppa fångar fria, eftersänka skulder och få en period av gemensam vila. Ett jubelår skulle vara som att få komma hem igen: "Under jubelåret skall var och en få tillbaka sin egendom." (3 Mos 25:13). Vad det handlar om är mer än bara en sentimental längtan tillbaka till den gamla lägerelden. Det handlar om själva karaktären av det man äger och våra anspråk på det. Tredje Moseboken erkänner den komplexa dynamiken i det mänskliga kollektivet. Markområden kan byta ägare genom diverse transaktioner. Någon bor på en plats under en tid, sedan säljer marken eller blir fördriven därifrån; någon annan förvärvar markområdet genom köp eller genom att annektera den. Konflikter uppstår. Någon ropar från vänster: "Den här marken är min!" Någon annan ropar från höger: "Inte en chans! Den är min!" Det är den här sortens situation som den bibliska texten avser. Bibeln sätter stopp för diskussionen om rättigheter och anspråk. "Jord", säger Herren, "får inte säljas för all framtid, ty landet är mitt och ni är främlingar och gäster hos mig" (3 Mos 25:23).

Med tanke på det osäkra tillståndet i vår värld just nu är det ett viktigt perspektiv. Ett hållbart samhälle, värdigt fria kvinnor och män, som följer Guds vilja för mänskligheten, kan inte bara bygga på ägandeanspråk. För att ett samhälle ska blomstra måste individer i det först bli ett *folk*, sammanbundet av ett rättviseförbund som överensstämmer med den naturligt och gudomligt inspirerade lagen. I slutändan är vi alla, liksom Abraham vår trosfader, främlingar och utlänningar i landet (jfr 1 Mos 23:4). Vi måste lära oss att vara värdiga besökare, rättfärdiga och gästfria, medvetna om att landet, varhelst på jorden vi än råkar bo, förblir *Herrens*, och att vi kommer att ställas till svars för vår politiska, religiösa och ekologiska förvaltning av det.

Efter att sålunda ha etablerat principen om ägande av mark, fortsätter den Tredje Moseboken med att tillämpa jubelårets logik på mänskliga relationer mer på djupet. Där hyser Bibeln inga illusioner. Den sjunger om "vad gott det är och ljuvligt att bröder är tillsammans" (Ps 133:1), samtidigt som den erkänner att det är svårt att uppnå en sådan enighet. Enighet måste eftersträvas, ibland till priset av stort lidande. Låt oss inte glömma att mänsklighetens historia utanför Eden börjar med ett brodermord (jfr 1 Mos 4:1–8). Det är inte naturligt för oss människor, så länge vår natur är sårad och förblindad av synd, att leva fredligt tillsammans. Därför framställer Skriften freden som en dynamisk, levande verklighet som vi måste eftersträva genom att överge det onda och göra det goda (jfr Ps 34:15).

Under livets växlingar kan det hända att en människa underkastas eller underordnas en annan människa – till följd av, låt oss säga, skuld eller frihetsberövande. Den som håller skuldebrevet eller fängelsenyckeln i sin hand kan då uppleva en berusande känsla av makt, som om personerna som är beroende av honom också tillhör honom och är hans att hantera som han vill. Tredje Moseboken påminner oss om att det är en pervers illusion. Även "om din broder kommer på obestånd och måste sälja sig till dig," får vi veta," får du inte behandla honom som slav" (3 Mos 25:39). Ingen människa kan på några villkor hävda rätt att äga en annan. Män och kvinnor gör ibland dumma, till och med elaka saker. Man kan behöva att med lagliga medel tvinga dem att betala vad de är skyldiga; de kan behöva straffas eller underkastas restriktioner. Men de förblir suveräna. Och vad mer är: bara det enkla faktum att de är människor, skapade till Guds avbild, innebär att de är bärare av en enorm potentiell värdighet som vi är skyldiga att erkänna och framhålla. Tredje Moseboken förkastar tanken att vissa människor av naturen är underställda andra när den begär att alla slavar ska befrias under jubelåret. "Ty de är mina slavar", säger Herren, "som jag har fört ut ur Egypten" och återlöst (3 Mos 25:42). Endast Gud har rätt att säga till oss: "Du är min" (jfr Jes 43:1). Endast han, som är allsmäktig och barmhärtig, kan låta oss uppleva totalt beroende som fullkomlig frihet.

Det ideal som Bibeln lägger ut framför oss upprätthålls inte i den värld vi lever i. Det är något som vi som kristna måste utmana och med alla medel sträva efter att förändra. Tänk bara på trafficking, den fruktansvärda, förnedrande och växande människohandeln; tänk på att hela nationer är förlamade av skulder och exploateras på ett hänsynslöst sätt; tänk på de kommersiella konsortier som både öppet och i det fördolda och endast i syfte att tjäna pengar, främjar och odlar beroenden av droger och spel, pornografi och alkohol och utvecklade metoder för att hålla människor fjättrade. Och vad ska man säga om de ofödda, som i allt större utsträckning nekas rättigheter och rättsligt skydd? När våra länder evangeliserades för ungefär ett tusen år sedan, tog vi ett stort civilisationsmässigt steg framåt genom erkännandet av varje persons suveräna värdighet, en

värdighet som anses ta sin början redan i livmodern. Tron på en inkarnerad Gud som blev människa, "lik oss i allt utom i synd" (Fjärde eukaristiska bönen), hade en djupgående inverkan på vår kollektiva förståelse av vad det är att vara människa. Ju mer denna tro retirerar från det offentliga livet, desto större blir hotet mot mänskligheten. När det händer blir det fritt fram för varje individ att se på en annan människa som hans eller hennes lösa egendom. Det är en tendens som vi är moraliskt skyldiga att på ett konstruktivt sätt motverka och upprätthålla den antropologi* som är värdig vår natur.

Det är en underbar försyn att det kommande jubelåret, som kallar oss att bygga en mer rättvis värld, sammanfaller med sjuttonhundraårsjubileet av konciliet i Nicaea som hölls år 325. I Nicaea fastställdes den trosbekännelse som vi fortfarande uttalar varje söndag när vi bekräftar vår tro på den Heliga Treenigheten, en Gud i tre personer, på Guds Sons människoblivande, "ljus av ljus, sann Gud av sann Gud"; på Jesu Kristi återlösande och helgande verk genom hans födelse, undervisning, död, uppståndelse och himmelfärd; och på den förvandlande närvaron bland oss och inom oss av den helige Ande, Tröstaren, som talade genom profeterna och fortfarande talar till oss genom den heliga kyrkan.

Som era biskopar ber vi om att jubelåret för med sig en framgångsrik, innerlig och intelligent fördjupning av tron i våra länder. Vi inbjuder er till att gå tillbaka till källorna för vår trosbekännelse genom att studera Den heliga skrift och vår underbara katolska katekes, för att därigenom förankras djupare i trons mysterium, uppleva vad det innebär att leva "i Kristus" (jfr Gal 2:20) och bli bättre rustade och "beredda att svara var och en som kräver besked om ert hopp" (1 Pet 3:15). Med en sådan förberedelse kommer vi att finna både styrka och medel för att vara jubelårets ombud, så att Herren genom oss - som vi ber varje långfredag - "renar världen från villfarelser, lindrar lidandet, häver hungersnöden, sätter en gräns för förtrycket, ger frihet åt de fångna, ger resande en trygg och säker hemkomst, ger de sjuka hälsan och skänker alla döende sin frälsning." Vi kommer att stödja er i denna heliga strävan med all vår styrka, tacksamma för vittnesbördet om trohet, barmhärtighet och generositet som finns i de stift vi har privilegiet att tjäna.

I sitt brev där han utlyste jubelåret, publicerat på Vår Fru av Lourdes fest 2022, uttryckte den helige fadern hopp om att detta kommande år ska bygga upp kyrkan "så att den kan gå framåt i sitt uppdrag att förmedla evangeliets glädjefulla förkunnelse till alla". Till denna målsättning säger vi helhjärtat: "Amen!" Jubelårets ledord är "Peregrinantes in spem" (Hoppets pilgrimer). Vi ska alltså vara pilgrimer på väg från hopplöshet till hopp. När vi än en gång går in i advent förundras vi över den nåd som ges oss i Ordets människoblivande, en nåd som förnyar världen. Må vi, som Kristi

lärjungar, trovärdigt vittna om denna förnyelse genom generös kärlek, fast gemenskap och modig rättvisa, upplysta av sanningens häpnadsväckande skönhet.

Utgivet den första söndagen i advent 2024

+ Anders kardinal Arborelius OCD (biskop av Stockholm), +Peter Bürcher (biskop emeritus av Reykjavik), +Bernt Eidsvig, Can.Reg. (biskop av Oslo), +Raimo Goyarrola, (biskop av Helsingfors, vice ordförande), + Berislav Grgić (biskop emeritus av Tromsø), +Czeslaw Kozon (biskop av Köpenhamn), +Teemu Sippo SCJ (biskop emeritus av Helsingfors), + David Tencer OFM (biskop av Reykjavik), +Erik Varden OCSO (biskop-prelat i Trondheim och apostolisk administratör i Tromsø, ordförande), Sr Anna Mirijam Kaschner CPS (generalsekreterare)

*Antropologi är vetenskapen om människan, som studerar människans ursprung, utveckling, kulturella och sociala beteenden, samt fysiska och biologiska egenskaper. (Övers. anm.)